

MILÉ ČTENÁŘKY A MILÍ ČTENÁŘI,

žiji v domnění, že konstrukční prvky z pohledového betonu se už nějaký čas stávají běžnou součástí interiérů staveb. Proto mě překvapil zcela vážně míněný dotaz zaměstnance, pracujícího v právě dokončené novostavbě, kdy doděláme TU stěnu u schodiště. TA stěna je z pohledového betonu a po určitých úpravách, které kultivují její napojení na další konstrukce, si troufám říct, že je docela povedená. Proč stále řada lidí pohledový beton nepřijímá? Je to jenom zvyk a léta zažitá představa, že nové stěny či stropy

musí být hladké, čisté, bílé? Domnívám se, že základ odporu k surovému betonu bude někde hlouběji. Dokud si totiž lidé budou kupovat PVC s dekorem dlažby a dlažbu s dekorem dřeva, budou nejspíš odmítat i betonové stěny. Jsem přesvědčená, že pokud někdo všeobecně dává přednost otevřenosti a pravdě, oproti nejrůznějším náhražkám a zastírání, nebude mít s pohledovým betonem problém.

Při vytváření návrhu stavby je vždy důležitá základní motivace všech zúčastněných. Chci především vydělat, proslavit se, či postavit dům, který bude dobře sloužit? Tyto otázky se týkají jak investora, tak architekta i dodavatele a vzájemně se nevyklučují. Špatná je pouze situace, kdy jeden motiv převálcuje ty ostatní. Původně si lidé stavěli domy, aby se schovali před zimou, měli si kde uvařit, ustát zvířata apod. Většinou to byly jednoduché, účelné stavby, v souladu s okolím a bez ambicí odlišovat se za každou cenu. Jsem hluboce přesvědčená, že základní funkčnost, jednoduchost, respektování tektonických principů a současně zachycení pocitů s důvěrou ve vlastní intuici, vytváří určitý vnitřní řád, který je v daném prostoru vždy cítit. Dobře je to vidět např. na stavbách mostů. Když konstrukce mostu vychází, zjednodušeně řečeno, z průběhu sil, je subtilní a elegantní a ani se nemusí kdovíjak výtvarně upravovat. Naopak popření těchto principů má opačný efekt. Jistě to využil i Daniel Libeskind při navrhování Židovského muzea v Berlíně. Šikmé podlahy, stěny, stropy a neuchopitelnost prostoru vyvolávají nepříjemné pocity nejistoty, úzkosti a strachu, což návštěvníka naladí k tématu. Pobyt v betonové Věži holocaustu byl opravdu silný emocionální zážitek.

Špatným příkladem prostoru, který postrádá onen vnitřní řád, bývají realizace, ze kterých peníze přímo tečou, ale jsou rozmělněny v okázalých materiálech navršených na hromadu. Výsledkem je pak zákonitě zmatek, přetížení a nečitelnost.

Já vnímám architekturu jako krásné řemeslo, které se v některých případech vyvíjí do nejvyšších uměleckých sfér. Velmi si takových tvůrců i osvěcených investorů vážím, protože tlačí vývoj dopředu. Navíc, i když dům vypadá spíš jako socha nebo třeba chobotnice, může výše zmíněné principy respektovat. Mám na mysli např. bionickou architekturu, která se učí od biologických struktur.

Beton je materiál, který se dobře uplatní v celém spektru staveb, od pravoúhlých po organické, od nejprostších, až po luxusní. Navíc, ve „spolupráci“ s dalšími materiály, dokáže nabrat opravdu výjimečné vlastnosti. V tomto čísle se např. dočtete o použití těžkých betonů na onkologickém oddělení nemocnice St. James v Leedsu. Stejně širokou a rozmanitou škálu poskytuje beton i co se týče povrchů. Od drsného povrchu, jenž odráží bednění

z nehoblovaných prken, přes hladké stěny a stropy a nejrůznější kamenické úpravy, umožňuje naprosto unikátní povrchy jako je grafický beton nebo broušená a leštěná fasáda Künstmusea ve Vadúzu. Ještě širší rozsah vlastností a povrchů betonu umožňuje prostředí paneláren, kdy se do forem vkládají nejrůznější materiály a prvky, jako např. průsvitný mramor v případě fasády obchodního domu Louis Vuitton v Tokiu.

Dá se říci, že beton, na obou popsanych pólech, už snad ani není ten samý materiál. A s ohledem na kvalitu použitých surovin a technologií už opravdu téměř není...

Z toho vyplývá úkol pro architekta včas sdělit, jednoznačně popsat a vysvětlit svoji představu investorovi se všemi úskalími výroby v konkrétních podmínkách, včetně finančních nákladů. Navíc je nutné mít vyjasněné představy i s dodavatelem. Pokud např. nehraje pohledový beton zásadní roli v celkovém objemu konstrukcí, nebývá generální dodavatel specialistou a výsledek je nejistý. Navíc je dodavatel většinou zvolen na základě výběrového řízení, a protože se snaží vyhrát, tlačí cenu dolů. V praxi to znamená, že je nutné co nejpřesněji vyspecifikovat požadavky už v tendrové dokumentaci, což bývá někdy těžké. Při realizaci pak zákonitě nastanou problémy, dohadování a licitace. V tuto chvíli je nejdůležitější, aby investor a autor byli v jednotě. Nepřesvědčený investor totiž, často pod tlakem peněz a času, nakonec přistoupí na nabídku, že dodavatel pokaženou stěnu „zadarmo“ omítne a vybilí.

Nemám povahu ani sílu na to, abych nechala nepovedené stěny zbourat, tak mi nezbyvá, než hledat nějaké kompromisní řešení. V případě TĚ stěny a jejího rozteklého napojení na navazující konstrukci, jsem zvolila pruhy z fasádní omítky různých struktur zabíhající do pohledového betonu. S výsledkem byli nakonec skoro všichni spokojeni. Další výhodou betonu totiž je, že se snese téměř s každým materiálem. Sluší mu sklo, ocel i dřevo, kámen i historické zdvo.

Pokud se architektovi během návrhu i průběhu stavby podaří pochopit a skloubit základní vstupní elementy, jako je investor, jeho názory a finanční možnosti, místo stavby a její účel a v neposlední řadě faktory jako je intuice a cit, většinou se mu podaří najít i správnou a pravdivou formu.

Přeji mnoho úspěchů v objevování dalších možností tohoto úžasného materiálu a v jeho propagaci.

Ing. arch. Jitka Jadrníčková
jadrnickova@seznam.cz

